

This article highlights the features choral festival «Golden Kyiv» dialogue as a dynamic and creative action, which has high performance level teams, genre and stylistic pluralism opus Ukrainian composers, thematic focus, stability of relationships between performers and audience.

Modern festival «Golden Kyiv» is a school stage and cognitive skills simultaneously. Participation in such international festivals for choral conductors and singers - very significant event. Festival appearances on concert stages require painstaking hard work and full commitment. Choral Performance is constantly evolving and improving, according rising skill requirements singers. Participation in the choir festival is a milestone in his career.

«Golden-Kyiv», as well as other similar choral festivals, conductors and encourages artists to improve professional skills, maintaining a high level of performance groups, expanding palette of repertoire and finding interesting interpretational versions. As a form of realization of spiritual potential choir, the festival is a platform not only to showcase achievements, but also the exchange of experience, new knowledge, it attracts listeners the opportunity to listen to your favorite music, unique atmosphere of elation that gives an opportunity to communicate with members and supporters, to compare different versions and so on. Personal contacts, «knowledge» of different music composers and singers are encouraged to creativity.

Arguably, the festival «Golden Kyiv», as the optimal form of the musical events, took a worthy place in Ukrainian and international cultural space and interest in him is growing every year.

Over the years, this choral festival has become a truly cultural institution that promotes socialization and self-performers and conductors, allowing Ukrainian prylychatsya to cultural values, to know their own cultural traditions and traditions of the participating countries, enables creative growth in conditions most favorable professional communication enriches emotional and spiritual potential of Ukrainian society.

Key words: M. Hobdych, choral festival «Golden-Kyiv» program, composer, dyryhent, festival movement, the period of Ukraine's independence, competitive programs, artistic groups, participants, competition, music, choral art.

Аннотация

Бермес И.Л. «Золотоглавый Киев» в фестивальном движении Украины периода государственной независимости

Освещаются особенности хорового фестиваля «Золотоверхий Киев» как динамичной и диалогической творческой акции, которой присущи высокий исполнительский уровень коллективов, жанрово-стилевой плюрализм опусов украинских композиторов, тематическая направленность, устойчивость взаимоотношений между исполнителями и слушателями.

Ключевые слова: Н. Гобдич, хоровой фестиваль, «Золотоглавый Киев», программа, композитор, дирижер.

Надійшла до редакції 9.10.2014 р.

УДК 7(477.8)

С.В. Виткалов

МИСТЕЦЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ В УМОВАХ ІНОКУЛЬТУРНОЇ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ЕКСПАНСІЇ

У педагогіці, як відомо, є не лише актуальні проблеми, але й проблеми вічні, серед яких – формування особистості. Тож у контексті багатьох форм духовного розвитку дитини, спрямованих на формування цієї особистості, чи не найважливішим є її формування в умовах позашкільної, культурно-дозвілєвої діяльності, оскільки саме неформальна творчість, тобто творчість, не обмежена будь-яким ідеологічним впливом, широке духовне спілкування, постійний контакт із різними формами і носіями культури і є тією складовою, за допомогою якої зростає духовність підростаючого покоління.

Сьогодні це є чи не найбільш актуальною виховною проблемою, адже самоусунення керівників багатьох навчальних та освітньо-методичних структур від активної участі в організації виховних імпрез, небажання чи бездумне сподівання, що дитина сформується сама по собі і лише це є справжньою демократією, й призвело до тієї бездуховності, яка так ясно розквітла нині в дитячому середовищі країни. І це визнають всі учасники освітньо-виховного простору. Наголошують на цьому і представники наукової громадськості (А Бойко, І. Зязюн, Т. Кара-Васильєва, І. Петрова, О. Семашко та ін.).

У цьому зв'язку XVII Міжнародний фестиваль дитячої творчості «Золотий лелека», організатором якого є Академія дитячої творчості м. Миколаєва, проведений на базі дитячого оздоровчого центру «Космос» на узбережжі Чорного моря у період 28.06-05.07 2014 року, став цьому беззаперечним підтвердженням. До речі, саме цей загальноосвітній заклад, святкування 20-річчя від дня заснування якого проведено у листопаді 2014 року, є ареною загальноукраїнського художнього експерименту, авторською Школою Г. Матвеевої. Сьогодні він, завдячуючи педагогічному колективу співробітників, нараховує у своєму складі майже 90% дітей-учасників різноманітних предметних олімпіад і конкурсів (за даними 2013-2014 н. р.) [3], і зайвий раз засвідчує безпосередню кореляцію художньої освіти, широкої художньої позашкільної діяльності і творчих здобутків у предметній загальноосвітній сфері.

Відзначу, без перебільшення, маючи досвід огляду фестивалів Волині [1], що за кількістю охоплених учасників, яскравою художньою творчістю, безліччю імпровізаційних форм П. Кулішенка – ведучого багатьох шоу-програм (а згодом – і не менш яскравою ведучою фінальних заходів та гала-концерту – О. Бредневою) та вчасно, професійно і непомітно спрямованого для дітей у необхідне русло, що цей захід не має собі рівних в Україні як за кількістю учасників (в середньому до 600-700 осіб щорічно), так і за тематичною спрямованістю їх творчості. Тим більше, що цього року він проводився у надзвичайно складний для держави час, коли військова техніка та посилені наряди відповідних силових структур у межах проведення фестивалю певним чином впливали на психологічний стан учасників і їх батьків. Однак, загальна патріотична спрямованість заходу зайвий раз підтвердила, що Україна є єдиною державою. А все, що сприяє культурному розвитку, наголошував у своєму листі до А. Ейнштейна З. Фрейд понад 100 років тому, – працює проти війни. І дитячий конкурс фігур на піску «Україна – єдина країна», і День Нептуна, і репертуар усіх художніх колективів, національне вбрання та й навіть переважно українська мова спілкування на цьому заході стали переконливим свідченням згаданої вище тези.

Програма фестивалю була надзвичайно насиченою, адже дія відбувалася одночасно на декількох майданчиках. І це давало можливість не лише урізноманітнити програму заходу для усіх, хто був присутній в Амфітеатрі, кінозалі, містечку народних промислів і ремесел тощо, але й зайвий раз переконатися у безмежних творчих можливостях дітей, їх схильності до постійної імпровізації, творчого пошуку. І саме таким чином організатори намагалися якомога повніше культурно наситити їх дозвіллевий простір та впливати на духовність дітей усього узбережжя, які відпочивали там у час проведення фестивалів «Золотого лелеки».

До прикладу, візьмо лише один день фестивалю – 29 червня: у відбіркових турах заходу було прослухано чимало вокальних ансамблів, хореографічних колективів, переглянуто «домашні заготовки» представників декоративно-прикладного мистецтва і розпочато підготовку їх конкурсних робіт; проведено майстер класи з хореографії народним артистом України Г. Чапкісом, розгорнуто оригінальне шоу «Шосте відчуття». Все це завершилося не менш яскравою тематичною дискотекою «Зустріч вірних друзів» та традиційним підсумковим заходом організаторів дійства.

І далі щільність запланованого лише збільшувалася. І це при тому, що діти мали змогу відчутти і радість спілкування (адже чимало учасників беруть участь у фестивалі вже чимало років поспіль), не забуваючи про головну мету свого перебування в оздоровчому центрі «Космос» – море та відпочинок. А участь у заході народного артиста України, Президента Міжнародної асоціації авторських шкіл Г. Чапкіса з його блискучими майстер-класами для дітей, керівників художніх колективів країни і всіх бажаючих опанувати чарівне мистецтво танцю, а також безмежні можливості творчого спілкування маестро з присутніми, стали справжньою окрасою фестивалю. Додамо, що подібні заходи Григорієм Миколайовичем проводяться щорічно і дають змогу представникам багатьох оздоровчих центрів узбережжя теж долучитися до високого мистецтва хореографії в його блискучій інтерпретації.

Цю ауру фестивалю вдало зберегли і розширили й відомі українські естрадні виконавці-учасники гала-концерту – М. Нітіч – володар спеціального призу А. Пугачової міжнародного фестивалю «Нова хвиля-2009», переможець мистецького фестивалю молодих виконавців у Юрмалі, заслужений артист України А. Князь, переможці Всеукраїнських телевізійних проектів «Голос країни» (Н. Гордієнко І. Островська), «Х-фактор» – О. Кінзов та В. Романченко, дует «Анна-Марія», призери всеукраїнських конкурсів спортивних танців у номінації «Інва-спорт» й ін. [2], частина з яких своє творче зростання також починала саме на цьому заході. Тому їх виступи перетворювалися на яскраві шоу із залученням до виконання своїх творів усіх бажаючих. До речі, уже чимало років поспіль вони допомагають урізноманітнити художні імпresi «Золотого лелеки», єднають навколо фестивалю тисячі талановитих дітей і демонструють, що досягти успіху в країні цілком реально. Та й окреслений вище тематичний ряд переконує, що мистецтво може чимало зробити у розширенні

культурних контактів між дітьми, зробити їх дійсно духовно багатими, усуває будь-які ідеологічні нашарування тощо.

Стосовно характеристики окремих складових заходу, слід наголосити, що на відміну від тих, що відбуваються в Україні сьогодні, цей мав свою особливість, що полягала в наступному: по-перше, дія фестивалю розгорталася одночасно на багатьох майданчиках, що давало змогу у достатньо короткий як для відпочинку термін (7 днів) проведення фестивалю забезпечити максимальну кількість форм художньої самореалізації учасників і засвідчує високий професіоналізм організаторів.

По-друге, це достатньо велика кількість гостей: не зважаючи на загрозу зриву проведення заходу через військові події в країні, а отже не можливість приїзду багатьох художніх колективів із різних регіонів країни. Адже було представлено і прослухано чи переглянуто 160 творів у вокально-хоровому жанрі; 40 – у хореографії, 41 – у жанрі інструментальної п'єси, 22 – твори театрального жанру, 240 – у жанрі декоративно-прикладного мистецтва та малюнку [2], зокрема й представників із Луганська, Донецька, Маріуполя, АР Крим.

По-третє, широкий диференційований підхід до вибору форм творчої самореалізації: якщо в номінації творів «Декоративно-прикладне мистецтво» тематична спрямованість була справді дитячою – «Веселе зайчєня», «Котик», «Диво-цап», «Собачка з оленятком», «Добрий лікар Ай-болить» тощо, то у представників номінацій «Вокально-естрадний жанр» чи «Народно-інструментальна творчість» були репрезентовані справді завершені вокально-хорові, естрадні інструментальні композиції, цілком духовно осмислені та якісно інтерпретовані дітьми. І це було помітно як у технічній складовій, так і у формах донесення того чи іншого твору до слухача. Хоча, враховуючи ситуацію загального неспокою в країні, фактично в усіх жанрах була помітна патріотична складова: «Рушник», «Т. Шевченко», «Моя Україна», «Мир» («декоративно-прикладне мистецтво»). Причому тематична спрямованість виконуваних творів повною мірою відповідала віковій категорії учасників.

По-четверте, вперше в рамках заходу було проведено майстер-класи з педагогічної майстерності для керівників художніх аматорських колективів. А отже, останні мали добру нагоду спілкуватися з професійними науковцями та педагогами, які більш широко бачать проблеми творчості і виховання загалом. Висловлю впевненість, що цей фестивальний захід, беззаперечно, стане і предметом подальшого теоретичного осмислення. Адже проведений у його рамках 4-х годинний майстер-клас із педагогічної майстерності у рамках Літньої педагогічної школи представниками Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної Академії педагогічних наук України – доктора педагогічних наук, професора, завідувача відділу педагогічної етики та естетики О. Отич, доктора педагогічних наук (відділ теорії та історії педагогічної майстерності), професора О. Лавриненка, доктора психологічних наук, завідувача відділом педагогічної психології і психології праці, професора Е. Помиткіна, доктора педагогічних наук, професора Л. Помиткіної (Київський національний аерокосмічний університет), наукового співробітника відділу теорії та історії педагогічної майстерності О. Боровик (м. Миколаїв) та кандидата педагогічних наук, співробітника Академії дитячої творчості В. Мозгового для керівників дитячих художніх колективів й усіх бажаючих, зайвий раз підтвердив, що представники науково-дослідних структур НАН України не лише є високопрофесійними науковцями, але й не менш професійними популяризаторами вітчизняного педагогічного досвіду, здатними донести теоретичні розробки до широкого загалу педагогічної громадськості, бути корисними для системи початкової художньої освіти України. І сьогодні не лише аматорам, але й усій системі вищої школи потрібні справді професійні теоретичні розробки науковців, а надто стосовно педагогічної майстерності, оскільки остання і виступає тим джерелом, за допомогою якого власні творчі здобутки педагогів різних ланок національної системи освіти зможуть реалізуватися у педагогічній практиці кожного, хто працює у системі «людина-людина».

А традиційний майстер-клас заслуженого діяча мистецтв України, члена Спілки народних майстрів України Л. Іваницької сприяв кращому засвоєнню художніх технік національної вишивки. До речі, творче спілкування Л. Іваницької з керівниками художніх гуртків декоративно-ужиткового мистецтва вже чимало років поспіль сприяє розширенню художніх контактів представників Заходу та Сходу України.

Значною мірою вплинули й на подальшу професійну майстерність учасників під час проведення фестивалю й майстер-класи артистів театру та кіно, членів Спілки театральних діячів України Л. Курмель та номінанта відзнаки V Міжнародного театрального фестивалю «Номо Ludena» «За кращу чоловічу роль» Р. Коваль (м. Миколаїв). Вони також певною мірою забезпечили підвищення професійної художньої культури в учасників уже безпосередньо в процесі проведення конкурсних показів.

Відзначу також й майже непомітну для учасників, але високо професійну, врівноважену, й надзвичайно чітку діяльність членів організаційно-творчої команди Ганни Дмитрівни Матвєєвої – Т. Майбороди, В. Мозгового, П. Кулішенка, О. Бредневої, Н. Фролової, Р. Майбороди, О. Партики, Я. Стемпковської та ін., яка й забезпечила цьому заходу успіх у черговий раз, засвідчивши, що суть

організаційних питань полягає, перш за все, в тому, щоб кожний на своєму місці, у межах власної компетентності займався своєю справою. Це елементарне життєве правило, є в той же час основою основ теорії і практики управління. І це відмічали присутні на фестивалі голова Миколаївської ОДА, герой України М. Романчук, голова Миколаївської обласної ради Т. Кремень й інші представники управлінських структур області та ЗМІ. Але найпереконливіше це засвідчили діти та їх батьки, для яких цей захід, власне, й організовувався. І якщо в країні є стільки талановитих дітей та професійних організаторів мистецької складової їх вільного часу, то їй майбутнє справді щасливе!

Одним словом, XVII Міжнародний фестиваль дитячої творчості «Золотий лелека» увійде до художньої скарбниці України як ще одна сходинка у набутті професійного досвіду проведення подібних імпрез, формуванні патріотизму у молодого населення України, її мистецького зростання, сприятиме розширенню художніх спеціальностей цього оригінального закладу під назвою Академія дитячої творчості (а з 2013 р. – Миколаївський муніципальний педагогічний коледж) в особі її керівника – заслуженого працівника освіти України, талановитого педагога і менеджера Г. Д. Матвєєвої, а отже – продовжуватиме вже на новому рівні готувати й фахівців, здатних ці експерименти поглибити по регіонах країни чи за її межами, оскільки окремі випускники закладу вже працюють або продовжують своє творче самовдосконалення за кордоном. Переконливо підтверджують це й ґрунтовні дисертаційні дослідження, що готуються багатьма із згаданих вище членів цього педагогічного колективу, яким справді є що сказати своїм колегам і дітям, заради творчого зростання яких і засновувався цей навчально-виховний експериментальний центр України і який ось уже 20 років дарує радість спілкування тисячам українських дітей.

Нагадаю думку талановитого педагога-інструменталіста першої половини ХХ століття Г. Г. Нейгауза про те, що таланти створювати не можливо. Однак, цілком реально, наголошував далі автор, – формувати культурне середовище, тобто те підґрунтя, на якому зростають і формуються таланти. І чим ширше та демократичніше це середовище, тим ймовірніше поява у ньому таланту і навіть генія [4]. Академія дитячої творчості це реалізує повною мірою.

Список використаної літератури

1. **Виткалов С. В.** Рівненщина : культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія / С. В. Виткалов. – Рівне : ППДМ, 2012. – 416 с.; Виткалов С. В.: Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : монографія / С. В. Виткалов. – Рівне : М. Дятлик, 2014. – 362 с.
2. **XVII Міжнародний фестиваль дитячої «Золотий лелека»** : програма заходу // Поточний архів Академії дитячої творчості м. Миколаїв за 2014 р. – 16 с.
3. **З інтерв'ю, проведеного автором статті з керівником Академії дитячої творчості м. Миколаєва Г. Д. Матвєєвою 5.07.2014 р.** // Приватний архів С. В. Виткалова.
4. **Нейгауз Г. Г.** Об искусстве фортепианной игры. Заметки педагога / Г. Г. Нейгауз. – М. : Музгиз, 1958. – 317 с.

Резюме

Розглядаються форми реалізації художньої ініціативи, виявленої під час проведення XVII Міжнародного фестивалю дитячої творчості «Золотий лелека», організованого Академією дитячої творчості м. Миколаїв у червні-липні 2014 року.

Ключові слова: фестиваль дитячої творчості, художня самореалізація, Академія дитячої творчості, педагогічний коледж, культурна діяльність, активний відпочинок.

Summary

Vitkalov S. Artistic festival as form of patriotic education in the conditions of cultural expansion

We consider forms of artistic realization of the initiatives identified during the XVII International Children Festival «Golden stork», organized by the Academy of Children's Creativity c. Mykolayiv in June and July 2014.

Analyzes the forms of participation of children in cultural programs of this international event, the most successful numbers, shapes enhance cultural and artistic creativity during festivals.

The author adds that the general and long-term participation in this festival representatives of foreign countries is undeniable cultural effect – because it promotes understanding among children about the spiritual climate of other countries, forms of work with the younger generation, helps avoid ideological or political misunderstandings among themselves and thus contributes cultural unity children.

Emphasized the important role of participation in such activities of artists and young performers from Ukraine, showing children participating like artistic potential.

Much attention is taken away characterization system of competitive measures in various categories: arts and crafts, vocal and choral, pop and other arts; revealed the importance of preparing «home designs» which are obov'yakovoyu for participation in the festival events.

It is noted that these cultural and artistic initiatives that nearly 20 years organized by Mykolayiv Academy of children's art, aimed not only at the formation of the personnel of the organizers Supervised child in modern Ukraine, but also make it possible to follow changes in the shape of the system school education in the country; analyze the best experience similar system of cultural and leisure activities, based on art.

Proved that the system of specially organized activities also helps to better realize the modern child. This is confirmed by the characteristic art events during the festival.

The specific organizational and cultural activities organized by the teaching staff Mykolaiv Academy of children's creativity, his ability to organize various events, which only reinforce in the minds of the governing structures of the importance of children's art in today's conditions, when the country goes on Russia's military expansion.

Much attention is paid to the analysis of the effectiveness of the Summer School teacher skills, which for several years organized by the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine for art managers festival participants and workshops of dance, annually organized by People's Artist of Ukraine Hryhoriy Chapkis and decorative art, including – artistic embroidery, which traditionally holds Honored Artist of Ukraine Lydia Ivanytska.

Key words: Festival of children's creativity, artistic self-realization, children's art academy, Teachers College, cultural activities, recreation, organization system, master of arts, competitive selection, choral art, choreography, crafts practice intercultural contacts of children.

Аннотация

Виткалов С.В. Фестиваль искусств в условиях инокультурной и военной экспансии

Рассматриваются формы реализации художественной инициативы, проявленной во время проведения XVII Международного фестиваля детского творчества «Золотой аист», организованного Академией детского творчества г. Николаев в июне-июле 2014 года.

Ключевые слова: фестиваль детского творчества, художественная самореализация, Академия детского творчества, педагогический колледж, культурная деятельность, активный отдых.

Надійшла до редакції 11.07.2014 р.

УДК 78.034(477.51)

О.А. Кавунник

ТВОРЧИСТЬ МИТЦІВ НІЖИНА ЯК КУЛЬТУРНОГО СОЦІО-ЛОКУСУ УКРАЇНИ НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ

Дослідження регіональних аспектів музичної культури становить один з пріоритетних напрямів сучасного українського музикознавства. Вони сприяють системному осмисленню національної музичної спадщини, показу її багатоманітності й цілісності на противагу фрагментарності типової для радянських часів у розкритті форм музичного життя у великих, малих містах, селищах України.

Опрацювання основ духовно-сислової спорідненості мистецької діяльності в контексті ознак національного менталітету формують засади наукової концепції регіональних досліджень у форматі суспільно-історичного буття регіонів держави. У цьому переконують праці науковців, якими був за останні десятиліття напрацьований значний масив монографій (М. Черепанін, В. Кононова, Л. Кияновська, Т. Мартинюк), дисертацій (А. Литвиненко, Г. Локощенко, Л. Мазепа, О. Васюта), наукових збірників, статей, присвячених розкриттю різних аспектів, періодів музичного життя раніш не досліджених провінційних міст України. В ряду прикладів – дослідження В. Кузик, де автор вперше адаптує теорію культурної локалізації на національний український ґрунт з позицій історико-політичного державотворення, аргументовано стверджуючи концепцію розосередженості культурних осередків як соціо-локусів певного провінційного простору [1; 20]. Ствердженням цих положень з позицій минулого та сьогодення у формуванні традицій домашнього музикування, розвитку жанрів вокальної, хорової, камерно-інструментальної, оркестрової музики є праці про музичне життя в малих містах України як-от: Стрийщини (О. Миронова), Яворова, Перемишля (Б. Фільц), Коломиї (Л. Коссак-Баб'юк).